

قیام پانزده خرداد طلایه نهضت امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ

نویسنده: دکتر مظفر نامدار

به اهتمام: سهراب مقدمی شهیدانی

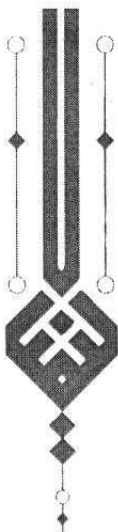
www.ketab.ir

سرشناسه: نامدار، مظفر، ۱۳۳۵-
 عنوان و نام پدیدآور: قیام پانزده خردادطلیعه نهضت امام خمینی / نویسنده مظفر نامدار؛ به اهتمام
 سهراب مقدمی شهیدانی.
 مشخصات نشر: تهران: بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۳۳۳ ص.
 شابک: 978-622-6720-09-0
 وضعیت فهرست نویسی: فیفا.
 یادداشت: قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲
 عنوان دیگر: Revolt of 5th June 1963
 موضوع: روحانیت -- ایران -- فعالیت های سیاسی
 موضوع: Clergy -- Political activity -- Iran
 موضوع: ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷ -- جنبش ها و قیام ها
 موضوع: Iran -- History -- Pahlavi, 1941 - 1978 -- Protest movements
 شناسه افزوده: مقدمی شهیدانی، سهراب، ۱۳۶۵-
 رده بندی کنگره: DSR۱۵۳۳
 رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۲۴۰۴۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۶۳۶۹۱

قیام پانزده خرداد طلیعه نهضت امام خمینی علیه السلام

دکتر مظفر نامدار || به اهتمام سهراب مقدمی شهیدانی

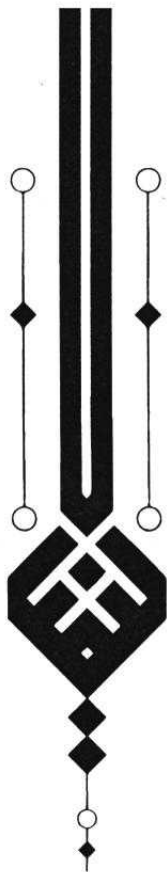
مشخصات نشر: تهران، بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی
 صفحه آرای و طرح جلد: سینا امیری
 ویراستاری و نمونه خوانی: لیلاکریمی شنبه بازاری
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۲۰-۰۹-۰
 شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۲۰-۱۰-۶
 نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان
 نشانی: تهران خیابان دیباجی جنوبی، خیابان شهید تسلیمی، خیابان شهید نماز زاده، کوچه دادآفرین، پلاک ۶
 تلفن: ۲۲۵۷۹۱۹۲-۵ || نمابر: ۲۲۷۶۱۲۶۴
 صندوق پستی: ۱۹۳۹۵-۷۳۸۵
 نشانی الکترونیکی: iranemoaserqom@gmail.com
 www.iranemoaser.ir

فهرست

۹	• پیشگفتار.....
۱۳	• فصل اول: گشودگی تاریخ جدید در چشم انداز قیام ۱۵ خرداد.....
۱۳	مقدمه.....
۲۰	چرا ۱۵ خرداد نقطه عطف تاریخ ایران است؟.....
۲۵	نهضت ۱۵ خرداد و سیاست زدایی از سیاست در ایران.....
۲۸	قیام ۱۵ خرداد و ارتباط نهضت رهایی مردم با واقعیت های جامعه.....
۳۱	۱۵ خرداد و باز تعریف آرمان های تغییر در مفاهیم اسلامی.....
۳۴	نهضت ۱۵ خرداد، حکمت انتظار و گشودگی جدید در ایران.....
۴۱	• فصل دوم: نهضت ۱۵ خرداد فریادی در مرکز آباد تجدد و تحجر.....
۴۱	• جستارهایی در فهم قیام ۱۵ خرداد ۴۲.....
۴۱	خونین ترین و بهترین روز.....
۴۸	۱. پانزده خرداد و تعادل مفهوم اندام وارگی ملت با مفهوم حقوقی ملت.....
۵۴	۲. پانزده خرداد و بازتولید عمل سیاسی در مرزهای عقیدتی.....
۵۹	۳. پانزده خرداد و شکل گیری تغییرات اجتماعی در چهارچوب تاریخی هر جامعه.....
۶۱	۴. پانزده خرداد و جایگزینی اصل مسئولیت و همیاری به جای اصل قدرت و مرتبت.....
۶۷	• فصل سوم: ۱۵ خرداد؛ پایه های استوار انقلاب اسلامی و نقطه عطف زوال سلطانیسم و سکولاریسم در ایران.....
۶۷	مقدمه.....
۷۲	ویژگی های جنبش ۱۵ خرداد نسبت به جنبش های پیشین.....
۷۳	۱. تأکید بر تغییرات ساختاری نظام سلطانی.....
۷۷	۲. پایان رهبری تلفیقی و چند قطبی شدن جنبش.....
۷۸	۳. دارا بودن نظریه برای تأسیس نظام جایگزین.....
۸۴	بازخوانی آرمان های انقلاب اسلامی با تکیه بر معیارهای ۱۵ خرداد.....
۹۳	• فصل چهارم: ۱۵ خرداد؛ نقطه عطف بیداری اسلامی و گذار از جنبش های غربی به جنبش های اسلامی.....
۹۳	۱۵ خرداد و آغاز عصر روشنگری و تجدید حیات ایران.....
۱۰۱	۱۵ خرداد، تجدد توحیدی و حکومت عقل.....
۱۰۶	۱. ۱۵ خرداد و دگرگونی در نظریه های جنبش اجتماعی.....
۱۱۰	۲. پانزده خرداد و تردید در اشکال حکومت های حزبی.....

۱۱۴	۱۵.۳ خرداد و تردید در ماهیت و حقانیت سلطه اراده اکثریت
۱۲۰	۴. پانزده خرداد و تردید در نظریه «تضاد دین و دولت»
۱۲۵	• فصل پنجم: ۱۵ خرداد زمینه‌های تبلور يك آرمان تاریخی و گشودگی زبان دین در حوزه سیاست
۱۲۵	مقدمه
۱۲۷	گشودگی زبان دین در سیاست
۱۳۵	انتقال الگوی آرمانی حکومت اسلامی در دوران غیبت به قلمرو زندگی سیاسی و اجتماعی
۱۴۳	• فصل ششم: ۱۵ خرداد و مقابله با سیاه‌نمایی‌های غرب علیه فرهنگ ایرانی - اسلامی
۱۴۳	مقدمه
۱۵۶	۱۵ خرداد نهضتی در مقابله با سیاه‌نمایی‌های سیستماتیک علیه ایران
۱۶۱	سیاه‌نمایی و اختلاط قدرت سیاسی با قدرت اقتصادی
۱۷۹	• فصل هفتم: ۱۵ خرداد، برافتادن مشروطه و برآمدن انقلاب اسلامی
۱۷۹	• «مقدمه‌ای بر يك جنبش بزرگ اجتماعی با اسناد جدیدی از این نهضت»
۱۷۹	مقدمه
۱۸۴	۱۵ خرداد و پایان مرجعیت سیاسی غرب‌گرایان در دگرگونی‌های اجتماعی
۱۸۴	۱۵ خرداد و آزادی‌های اجتماعی از تفسیرهای کلیشه‌ای غرب
۱۸۵	۱۵ خرداد و آزادی مذهب از سلطه تفسیرهای سلطنتی
۱۸۷	۱۵ خرداد و پایان عصر مشروطه خواهی و دگرگونی‌های لیبرالی در ایران
۱۸۷	۱۵ خرداد و ظهور گفتمان دینی در حوزه دگرگونی‌های اجتماعی
۱۹۳	• فصل هشتم: ۱۵ خرداد، رخدادی که تبدیل به تاریخ شد
۱۹۵	امام خمینی رهبری متفاوت از رهبران گذشته
۱۹۸	امام خمینی در پادگان‌های قصر و عشرت آباد
۲۲۲	پانزده خرداد، افول تمثال نظام مشروطه سلطنتی و دیکتاتوری در ایران
۲۲۴	قیام ۱۵ خرداد از دید استکبار جهانی
۲۵۳	• فصل نهم: بخشی از خاطرات و اسناد شیخ محمد علی انصاری اراکی درباره ۱۵ خرداد سال ۴۲
۲۵۵	علت‌دستگیری
۲۵۶	علمای زندانی در زندان موقت شهربانی
۲۶۱	خاطرات زندان
۲۷۰	یادداشت‌هایی از علمای زندانی
۲۹۶	آزادی از زندان
۳۳۷	نمایه‌ها

پیشگفتار

«قیام ۱۵ خرداد طلایه نهضت امام خمینی» عنوان مجموعه مقالاتی از دکتر مظفر نامدار است که در سال‌های گذشته در برخی مجلات علمی انتشار یافته و اکنون برای نخستین بار در مجموعه‌ای مجزا و در قالب کتاب، انتشار می‌یابد.

ویژگی این مجموعه، دیدگاه کلان‌نگر نگارنده و تولید تحلیل‌های وی در کشاکش رخدادهای تاریخی است؛ چه این‌که ایشان در دوران جوانی از نزدیک با پدیده انقلاب اسلامی مواجه بوده و در دهه شصت از تأسیس جهاد سازندگی تا فرماندهی مهندسی در دفاع مقدس، به نقش‌آفرینی مشغول بوده و هم‌زمان در دانشگاه تهران در رشته علوم سیاسی اشتغال به تحصیل داشته است. ایشان در دهه هفتاد از تجربه مدیریت در سطح مدیران ارشد جهاد سازندگی گرفته تا برخی مشاغل دیپلماتیک را تجربه کرده و در دهه پنجم زندگانی خود با حضور در جایگاه هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی عملاً به طور جدی وارد فضای مطالعاتی شده و از این رو تولیدات علمی وی از اواخر دهه ۷۰ تاکنون، میراث یک عمر تجربه حضور فعال در عرصه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی و علمی است. همین ویژگی، جایگاه متمایزی به

این اثر می‌بخشد و خواننده را با نگاهی نو در تحلیل رخدادهای نهضت امام خمینی مواجه می‌سازد. تحلیل‌های نگارنده اثر اگرچه از دل رخدادها و عرصه میدانی تراوش کرده اما به شدت آرمان‌خواهانه و به دور از عمل‌زدگی ملال‌آور مرسوم در برخی تولیدات علمی است.

پیش از این، آثار دیگری از جناب آقای نامدار انتشار یافته و در محافل علمی مورد اقبال قرار گرفته است اما به دلیل عدم اهتمام برخی ناشرین، اکنون در دسترس محققین قرار ندارد. نظر به اهمیت انتشار تولیدات علمی ایشان و با مساعدت ریاست محترم بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی، جناب حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحمید روحانی، بر آنیم که ان‌شاءالله در آتیه نزدیک، مجموعه آثار ایشان تنظیم و منتشر گردد.

نخستین مجلد از مجموعه آثار دکتر نامدار به قیام ۱۵ خرداد ۴۲ اختصاص یافته که حاوی تحلیل‌های نو در بازخوانی زمینه‌ها، رخدادها و پیامدهای این قیام تاریخی است. در این اثر تلاش شده رخدادها و پیامدهای قیام ۱۵ خرداد در قالب ادبیات علمی و با مفهوم‌سازی‌های جدید، بازخوانی شود و از این حیث، گامی مؤثر در آشناسازی محافل علمی حوزوی و دانشگاهی با قیام تاریخی مردم ایران در سال ۴۲ محسوب می‌گردد.

این اثر در نه فصل تنظیم شده است که در فصل نخست از قیام ۱۵ خرداد به عنوان نقطه عطف تاریخ ایران و یک انفتاح تاریخی یاد شده که یکی از مهم‌ترین نتایج آن، پالایش عرصه سیاسی ایران از سیاست‌زدگی است. در این دوره مفاهیم سیاسی اسلامی پیش از هر زمان دیگری وارد ذهنیت عمومی مردم شد و برای نخستین بار با خیزش و خروش عموم مردم، متغیرهای جدیدی را در تحولات سیاسی پدیدار نمود که پیش از آن در محیله سیاست‌مداران و سیاست‌پژوهان آشنا با تحولات ایران نمی‌گنجید!

مرور تحولات تاریخی قیام ۱۵ خرداد، موضوع فصل دوم است که در ضمن آن، انعکاس این واقعه خونین در اسناد رسمی پهلوی و رسانه‌های داخلی و خارجی مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته است. فصل سوم با عنوان «مرگ‌آباد تجدد و تحجر» به مواجهه تاریخی جریان اسلامی با آموزه‌ها و عملکرد ارتجاعی تحجرمآبان و روشن‌فکر نمایان اختصاص یافته و از شکل‌گیری نظم سیاسی جدید در ایران سخن می‌گوید.